

Vergaderjaar 2021–2022

21 501-28

Defensieraad

Nr. 230

BRIEF VAN DE MINISTER VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 17 december 2021

Inleiding

Hierbij ontvangt u de geannoteerde agenda voor de informele Raad Buitenlandse Zaken (RBZ) Defensie die op 12 en 13 januari a.s. in Brest zal plaatsvinden. De agenda is nog tentatief.

Op woensdagavond 12 januari a.s. vindt een werkdiner plaats met afgevaardigden van de NAVO en VN. Hier zal worden gesproken over de inmenging van statelijke en niet-statale actoren (zoals de Russische Wagner Groep) in gebieden waar de EU, NAVO en VN actief zijn en/of gedeelde belangen hebben. Op donderdag 13 januari a.s. staat een werksessie over het zekerstellen van toegang tot de ruimte op de agenda. Vervolgens zullen de Ministers van Defensie samen met de Ministers van Buitenlandse Zaken tijdens een werklunch spreken over een herziene versie van het concept Strategisch Kompas. Na de werklunch volgt een actualia sessie. De invulling hiervan is nog niet vastgesteld. Mogelijk zal er gesproken worden over de spanningen in het Russisch-Oekraïense grensgebied.

Diner met de NAVO en de VN

Tijdens het diner zal gesproken worden over de inmenging van statelijke en niet-statale actoren in gebieden waar de NAVO, VN en EU gezamenlijke belangen hebben. Hierbij zal vooral aandacht zijn voor de rol van *Private Military Companies* (PMC) zoals de Russische Wagner Groep in onder andere Mali en Libië en de Centraal Afrikaanse Republiek. Er zal gesproken worden over de impact van deze groeperingen op de mensenrechten en stabiliteit in de landen waar ze actief zijn en hoe zij de activiteiten van de EU, VN of NAVO in deze landen beïnvloeden. Ook zal er aandacht zijn voor hoe de drie organisaties zich hiertegen dienen te weren.

Tevens zal er gedurende deze sessie aandacht zijn voor het versterken van de samenwerking tussen de drie organisaties. Hierbij zal ook worden gesproken over de nieuwe gezamenlijke EU-NAVO verklaring.

Nederlandse positie

Nederland maakt zich zorgen over de toenemende invloed van *Private Military Companies*, waaronder de Wagner Groep in o.a. Mali, Libië en de Centraal Afrikaanse Republiek en het negatieve effect van hun aanwezigheid op de stabiliteit en vredesprocessen in laatstgenoemde landen. Daarnaast zijn er zorgen over de negatieve invloed van dergelijke organisaties op activiteiten van de EU, NAVO en de VN, bijvoorbeeld op de EU-trainingsmissie (EUTM) in Mali, mocht het tot een samenwerkingsovereenkomst tussen de Malinese transitieautoriteiten en de Wagner Groep komen. Nederland volgt de ontwikkelingen nauwgezet en hecht belang aan nauwe samenwerking en afstemming tussen de EU, VN en NAVO op dit punt. Nederland verwelkomt tevens de recente aanname van EU-sancties tegen de Wagner Groep als organisatie en personen en entiteiten verbonden aan de Wagner Groep. Deze sancties volgen op een gezamenlijk Nederlands-Frans-Tsjechisch voorstel hiertoe.

Nederland verwelkomt tevens de goede samenwerking tussen de EU, de NAVO en de VN in de algemene zin. Het aantal beleidsterreinen waar samenwerking opportuun is neemt toe aangezien alle drie de organisaties steeds vaker met gezamenlijke uitdagingen, zoals klimaatverandering en hybride dreigingen, geconfronteerd worden.

Betreffende EU-VN samenwerking steunt Nederland de door beide organisaties opgestelde prioriteiten op het gebied van o.a. *Women, Peace and Security* en bijdragen van EU-lidstaten aan VN-missies. Ook steunt Nederland versterking van samenwerking op klimaat & veiligheid en *Early Warning & Early Action*.

Betreffende EU-NAVO samenwerking is Nederland voorstander van een ambitieuze EU-NAVO verklaring met aandacht voor nieuwe dreigingen waaronder cyber, klimaatverandering en disruptieve technologieën. Wat Nederland betreft wordt deze verklaring zo snel mogelijk aangenomen, zodat deze als input kan dienen voor het EU Strategisch Kompas (maart 2022) en het vernieuwde NAVO Strategisch Concept (juni 2022).

Werksessie – Ruimte

Het verzekeren van de vrije en veilige toegang van de EU en diens lidstaten tot een aantal strategische domeinen (ruimte, maritiem, luchtruim) staat hoog op de agenda van het Franse EU-voorzitterschap. Hiervoor dient o.a. de weerbaarheid van de EU in deze strategische domeinen versterkt te worden. Tijdens deze informele RBZ zal gesproken worden over het ruimedomein. Het gaat daarbij o.a. om het belang van het ontwikkelen van capaciteiten zoals *Space Situational Awareness* en veilige (satelliet) communicatie. In het Strategisch Kompas wordt hiervoor o.a. voorgesteld een EU-ruimtestrategie in relatie tot veiligheid en defensie te ontwikkelen.

Nederlandse positie

Het kabinet onderschrijft het belang van toegang tot de ruimte. Deze toegang is essentieel voor het waarborgen van onze hoogwaardige kenniseconomie en nationale veiligheid. Defensie ontwikkelt daartoe een Defensie Ruimte Agenda met daarin keuzes ten aanzien van ambities en middelen die Defensie richting het jaar 2035 ziet voor het gebruik van het ruimedomein. Deze agenda zal door het volgende kabinet aan de Tweede

Kamer worden aangeboden. De in het Strategisch Kompas voorgestelde inzet, waaronder het ontwikkelen van een EU-ruimtestrategie voor veiligheid en defensie, sluit aan bij de kabinetsinzet om de kwetsbaarheid in de ruimte te verminderen en de weerbaarheid van de samenleving te versterken. Nederland ziet het veilig en duurzaam gebruik van de ruimte als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de internationale gemeenschap en zet zich hier in EU-verband actief voor in.

Strategisch Kompas

In navolging op de bespreking van het eerste concept Strategisch Kompas tijdens de jumbo RBZ van 15 november jl. (Kamerstuk 21 501-28, nr. 228) en de Europese Raad van 16 december jl., zullen de Ministers van Defensie tijdens deze informele Raad, samen met de Ministers van Buitenlandse Zaken, spreken over een herziene versie van het Kompas. Deze versie zal begin januari voor uw Kamer toegankelijk zijn via het *EU delegates portal*. De planning is dat het Strategisch Kompas tijdens een gezamenlijke RBZ van de Ministers van Buitenlandse Zaken en de Ministers van Defensie op 21 maart 2022 wordt aangenomen en vervolgens wordt bekrachtigd tijdens de Europese Raad van 24–25 maart 2022.

Nederlandse positie

Op 10 december jl. is de kabinetsreactie t.a.v. het concept Strategisch Kompas met uw Kamer gedeeld.¹ Hierin wordt uitgebreid ingegaan op de Nederlandse positie t.a.v. het concept Strategisch Kompas. Hierin verwelkomt het kabinet o.a. de voorstellen van de HV voor een snel inzetbare capaciteit, een hybride toolbox en versterking van de EU-NAVO samenwerking.

Actualia

Mogelijk zal onder dit agendapunt gesproken worden over de spanningen tussen de Russische Federatie en Oekraïne in verband met de militaire troepenopbouw door Rusland. Dit in navolging van eerdere besprekingen, waaronder de NAVO ministeriële van 30 november en 1 december jl., de RBZ van 13 december jl. en de Europese Raad van 16 december jl. De situatie in de regio blijft in beweging en onvoorspelbaar. Naar verwachting zal tijdens dit agendaonderwerp ook een vervolgbespreking plaatsvinden over de eventuele steun van de EU aan Oekraïne.² De Raad besloot reeds op 2 december jl. tot een steunmaatregel via de Europese Vredesfaciliteit (EPF) aan Oekraïne op gebied van logistiek, cyber, technische ondersteuning en medische voorzieningen.³

Nederlandse positie

Nederland steunt de soevereiniteit, territoriale integriteit en onafhankelijkheid van Oekraïne. In dit kader acht het kabinet de-escalatie, transparantie en dialoog van belang om de verhoudingen tussen de Russische Federatie en Oekraïne te stabiliseren. Het kabinet steunt de EU-inzet om Oekraïne te steunen middels advies en steunmaatregelen vanuit de

¹ Kamerstukken 21 501-28 en 21 501-02, nr. 229.

² Kamerstuk 21 501-28, nr. 228.

³ Besluit (GBVB) 2021/2135 van de Raad.

Europese Vredesfaciliteit. Daarnaast is voor de EU-steun aan Oekraïne van belang dat deze goed wordt afgestemd met andere organisaties (NAVO) en bilaterale partners die reeds in de regio actief zijn.

De Minister van Defensie,
H.G.J. Kamp